

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Feltbestemmelse af schwarz - og brun løvsanger

HAANING I FELTEN Et par oplagte kandidater, der kan muntre os op i krattene den kommende tid, er de to brune løvsangere: Schwarz løvsanger og brun løvsanger. De ligner hinanden, men læs med, lær forskellene og bliv klar til mere kratlusk. Måske finder vi dem på felttræffet i uge 42?

Schwarz løvsanger, Blåvand den 20. oktober 2013. Sammenlign med den brune løvsanger nedenfor og bemærk det kraftige næb, øjenbrynsstriben der er klarest bag øjet, den kraftige mørke øjenstrib, den mørke streg over øjenbrynsstriben og den gyldne underside. Foto: Jørgen Munck.

Brun løvsanger, Blåvand den 13. oktober 2012. Bemærk den brune overside, ansigtets "tilspidsede" udseende der skyldes en kombination af øjenbrynsstriben og øjenstriben der leder ud i det spidse næb. Bemærk desuden at der ikke er en mørk streg over øjenbrynsstriben (som man oplever hos schwarz løvsanger), at øjenbrynsstriben er klarest foran og over øjet, den mørke øjenstriben, det tynde næb og de tynde ben. Foto: Per Poulsen.

Lige nu banker en kølig nordøstenvind bare derudad, og tager lidt af gnisten. Det er blevet svært at luske. Der er ikke meget i krattene længere, og samtidig får vi bank af vores nabolande, der hygger sig med megaer som gulddrosler, sibirisk drossel, flere sibiriske jernspurve og østlig kronsanger.

Der er ikke andet for end at klø på. Efteråret er langt fra slut. Et par oplagte kandidater i krattene den kommende tid, der kan muntre os op, er de to brune: Schwarz løvsanger og brun løvsanger.

De ligner rigtigt nok hinanden meget. Men med tålmodighed og opmærksomhed på de rigtige forskelle kan man bestemme dem fra hinanden forholdsvis hurtigt. Hav fokus på stemme, hovedtegninger, næb og ben/fødder samt ikke mindst deres bevægelsesmønster (deres jizz).

Begge arter er ofte meget skulkede i krattene. Det sætter krav til ens tålmodighed. Oplevelsen af de to i felten kan nogle gange derfor højst bestå af flygtige glimt, hvilket besværliggør bestemmelsen, da man i lang tid ganske givet højst får set at det er en brun phylloscopus med en tydelig øjenbrynsstriben. Det passer i de fleste tilfælde på begge arter. En orangegullig undergump var en karakter man tidligere forbandt med schwarz løvsanger. Det er rigtigt at schwarz løvsanger altid viser det, men det udelukker ikke brun løvsanger, da der har været eksempler på, at den også viser karakteren.

Måden de bevæger sig på i krattet, er ret forskellig. Schwarz er en tung phylloscopus, der bevæger sig langsomt. Den har tid til at stoppe op på grenene, og den vifter meget med halen. Brun løvsanger er betydeligt mere speedet

i sine bevægelser. Hurtige hop fra gren til gren, også med viftende hale men alting går hurtigere - også halebevægelserne. Se eksempel på schwarz løvsangers bevægelsesmønster [her](#) og brun løvsangers ditto [her](#).

Deres kald er forskellige, men det kræver, at man hører dem godt. Schwarz har et ret blødt og smaskende "tjuck" kald, mens brun løvsanger har et hårdt og skarpt "tak"-kald i stil med f.eks. gærdesanger eller munk, men svagere. Hør eksempel på schwarz løvsangers kald [her](#) og brun løvsangers kald [her](#).

Karaktermæssigt har de begge brune oversider, mens undersiden er gyldenbrunlig på schwarz (formentlig fordi alle der er set herhjemme om efteråret, er ungfugle) med en afstikkende varmere orangegullig undergump. Ansigtet er også gyldenbrunligt tonet ligesom øjenbrynsriben, og kinden virker lettere plettet med små gyldne aflange smalle pletter. Brun løvsangers underside virker kun sjældent gyldenbrun. Som regel er der tale om en støvet gråbrun underside med de lyseste områder på den centrale bug. Undersiden oplever man som glidende gråbrunlige overgange. Indimellem ses fugle med afstikkende varmt brunlige undergumpe, og ansigtet kan også have en gyldenbrunlig tone. Til gengæld virker øjenbrynsriben aldrig gylden, men kan variere i intensitet. Nogle med skarpt afsatte øjenbrynsstriber andre med meget gråbrun farve indblandet, hvor de ikke virker så skarpt skårne.

Schwarz løvsanger, Blåvand den 11. oktober 2012. Bemærk især det kraftige næb, den meget kraftige mørke øjenstrib, øjenbrynsriben der er lysest over- og bag øjet (og let buff foran øjet) samt den mørke streg over øjenbrynsriben. Foto: Gert Lystrup Jørgensen.

Med erfaring oplever man selve indtrykket af hovedet ret forskelligt de to arter imellem. Næbbet er kraftigt mejseagtigt hos schwarz løvsanger, mens det opleves tyndere, gransangeragtigt og tilspidset hos brun løvsanger. Begge arter har ret lyse næb, men det lyse indtryk opleves mest påfaldende hos schwarz løvsanger. Begge arter har en kraftig mørk øjenstrib, der giver ansigtet en vredladen karakter. Øjenbrynsriben er hos begge arter påfaldende. Dog oplever man at nogle brune løvsangere har brunlige indslag i den, hvilket gør den knap så påfaldende. Imidlertid er der normalt tale om, at begge arter har lange øjenbrynsstriber. Det som er afgørende de to arter imellem, er at schwarz løvsangers øjenbrynsstriben er buff foran øjet, hvilket gør øjenbrynsriben mest klar og distinkt bag øjet, mens den hos brun løvsanger generelt fader ud i brunlig tone et stykke bag øjet, og dermed er tydeligst, klarest og mest distinkt foran og over øjet.

Brun løvsanger, Blåvand den 30. oktober 2008. Bemærk det ret lille næb, den mørke øjenstriben samt at der ikke er en mørk streg over øjenbrynsstriben. Øjenbrynsstriben er klarest foran og over øjet, men mere fadet i aftegningen bag øjet. Øjenstriben, øjenbrynsstriben og dt smalle næb i kombination giver et "tilspidset" udseende. Foto: Per Poulsen.

Over den bagerste to-tredjedel af øjenbrynsstriben ses en mørk skyggetegning hos schwarz løvsanger som er med til at gøre øjenbrynsstriben endnu mere distinkt og give ansigtet karakter. Den mørke skygge over øjenbrynsstriben oplever man ikke hos brun løvsanger.

Schwarz løvsanger, Christiansø den 10. oktober 2010. Bemærk det kraftige næb, den mørke øjenstribе og den mørke streg over øjenbrynsriben. Øjenbrynsriben er let buff foran øjet og klarest og lysest bag øjet. Foto: Mikkel Lausten.

I felten oplever man schwarz løvsanger som storhovedet. Nakken er fremtrædende, og kan bedst beskrives som en tyrenakke. Det indtryk får man ikke hos brun løvsanger. I det hele taget er schwarz bare tungere og kraftigere i indtrykket, hvilket understreges af de lidt langsommere og tøvende bevægelser altid lavt i krattene. Schwarz løvsangers kraftige ben og fødder understreger blot, at der er tale om en phylloscopus, der ofte bevæger sig på jorden. Dens ben og fødder er desuden påfaldende lyst gulorange, hvilket man ofte noterer sig i felten.

Schwarz løvsanger, Thailand, marts 2012. Bemærk den afstikkende varmt farvede undergump - en karakter man forbinder med schwarz løvsanger - og som også er mest typisk hos denne art. Desværre har det vist sig at brun løvsanger kan fremvise noget lignende. Bemærk dog også de kraftige - og lyse - ben og fødder der udelukker brun løvsanger. Foto: Helge Sørensen.

Her er indtrykket anderledes hos brun løvsanger, der har tynde ben og "normale" fødder, der ikke er påfaldende store eller kraftige. Benfarven er typisk brunlig med gullige fødder. Brun løvsanger opholder sig også typisk lavt i krattene, men kan bevæge sig op i toppen også. Bevægelserne er som sagt hurtigere, og man opnår ofte kun korte glimt af fuglen. Indtrykket af brun løvsangers hoved er at det er "typisk phylloscopus", altså forholdsvis lille og rundet uden den markante tyrenakke som man får indtryk af hos schwarz løvsanger.

Brun løvsanger, Thailand, februar. Bemærk gransangerindtrykket med det lille næb og de tynde ben. Øjenbrynsstripen er meget markant, men som, i modsætning til schwarz løvsanger, er tydeligst foran øjet. Foto: Helge Sørensen.

Schwarz – og brun løvsangers forekomst er Danmark beløber sig til henholdsvis ca. 23 og ca. 55 fund. Alle schwarz løvsanger er fundet i perioden ultimo september til 20. oktober. Langt de fleste fund af brun løvsanger er fra oktober måned, men enkelte er også set i november og så er der endda et fund fra september og et fra januar. Det er altså lige nu det skal være, så held og lykke i krattene.

Tak til Per Poulsen, Mikkel Lausten, Jørgen Munck, Gert Lystrup Jørgensen og Helge Sørensen for udlån af billeder.

 Dato:
10. 10. 2016

 Skrevet af:
Henrik Haaning Nielsen

 Fotos af:
Gert Lystrup Jørgensen
Mikkel Lausten
Per Poulsen
Jørgen Munck
Lars Jensen
Helge Sørensen

 Emner:
FELTBESTEMMELSE

 Tags:
BRUN LØVSANGER, FELTBESTEMMELSE, HIT, SCHWARZ LØVSANGER, TWITCH